

ПОШИРЕННЯ ТА ЦЕНОТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА БУКОВИХ ЛІСІВ ЛУНАРІЄВИХ У СХІДНИХ БЕСКИДАХ

Бізіля А.С.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», біологічний факультет
вул. А. Волошина, 32, м. Ужгород, Закарпатська область, Україна

Найпоширенішим типом рослинності Східних Бескидів в Українських Карпатах є чисті лісовобукові ліси (*Fageta sylvatica*). Бук лісовий (*Fagus sylvatica*) росте від 400 до 1200 м н. р. м. і вище (на Боржавському масиві) та утворює верхню межу лісу. На найвищих пологах гір він утворює букове криволісся. Відмінною рисою трав'яного покриву цих лісів є особливо часте трапляння созофітів – лунарії оживаючої (*Lunaria rediviva* L.), шафрана Гейфеля (*Crocus heuffelianus* Herb.), цибулі ведмежої (*Allium ursinum* L.) та деяких інших видів. Такі лісові угруповання включені до Зеленої книги України (2009) й потребують охорони.

Букові ліси (*Fageta sylvaticae*) з домінуванням у травостої лунарії оживаючої (*Lunaria rediviva*) в Українських Карпатах представлені двома раритетними асоціаціями: буковий ліс лунарієвий (*Fagetum (sylvaticae) lunariosum (redivivae)*) та яворово-буковий ліс лунарієвий (*Acereto (pseudoplatani)-Fagetum (sylvaticae) lunariosum (redivivae)*).

Нами зафіксована асоціація яворово-буковий ліс лунарієвий (*Acereto (pseudoplatani)-Fagetum (sylvaticae) lunariosum (redivivae)*), у верхів'ї р. Латориця на території Мукачівського району (колишнього Воловецького), а саме в околицях сіл

Нова Розтока, Жденієво, Підполоззя.

У таких деревостанах бук має вік понад 100 років і росте за I-II бонітетом. Зімкнутість крон дерев становить 0,7-0,8. Бук лісовий (*Fagus sylvatica*) формує перший ярус часто понад 30 м заввишки. Деревостани характеризуються II-III бонітетом із зімкнутістю крон 0,6-0,8. Другий ярус (25-28 м) утворюють явір (*Acer pseudoplatanus*) з домішкою в'яза голого (*Ulmus glabra*), граба звичайного (*Carpinus betulus*). Поодинокі у цих деревостанах росте ясен звичайний (*Fraxinus excelsior*). Підлісок формують переважно ліщина звичайна (*Corylus avellana*), бересклет європейський (*Euonymus europaea*), бузина чорна (*Sambucus nigra*) та деякі інші види. Проективне покриття травостою становить 30-80%, у якому домінує лунарія оживаюча (*Lunaria rediviva*) (50-70 %), живокіст сердцелистий (*Symphytum cordatum*) (3-5%), розрив-трава звичайна (*Impatiens noli-tangere*) (3-5%), листовик сколопендровий (*Phyllitis scolopendrium*) (від поодиноких особин до 2-3%), кропива дводомна (*Urtica dioica*) (+), багаторядник шипуватий (*Polystichum aculeatum*) (+), переліска багаторічна (*Mercurialis perennis*) (+), осока волосиста (*Carex pillosa*) (1-2%), розхідник (*Glechoma hederaceae*) (+-1%), безщитник жіночий (*Athyrium filix-femina*) (+), та інші види.

Вирубування лісів у Східних Бескидах є основною загрозою існування раритетних фітоценозів. Тому на цьому етапі розвитку територіальних громад необхідною умовою збереження раритетних лісових угруповань є організація лісових заказників.